

NATUR

Hlif Thorisdottir.
Högskolan för Design och Konsthantverk.
Textilkonst, avancerad nivå.
Examensarbete 30hp.
2014.
Handledare Eva Dahlin och Kari Steihaug.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

03	Min undersökning
04	Inledning
05	Bilder
18	Ansiktet/Porträttet
19	Rumsligheten
20	Materialen
21	Det svartvita
22	Det skissartade
23	Processen
28	Avslut
29	Konstnärer/Utblick
30	Tack
31	Referenser och litteratur

MIN UNDERSÖKNING

Varför gör jag ansikten?

Vad betyder materialen för mig?

Vad händer i mötet mellan papper och textil? Hur kan jag få det att fungera ihop på ett bra sätt?

Varför är det viktigt för mig att kombinera broderi/måleri/teckning?

Stort eller smått? Jag ska undersöka skala.

Fållat, inramat eller utklippt, hur ska bilderna avslutas?

INLEDNING

Porträttkonst enligt Nationalencyklopedin:

*" **porträttkonst**, genre inom bildkonsten där en persons individuella drag avbildas. Dess historia återspeglar människans skiftande existentiella förhållande till omvärlden, alltifrån anfädersbildens anspråk på identitet med förebilden och dess makt till det moderna porträttets intrikata mångtydighet. I inskränkt mening hör porträttkonsten främst samman med det profana livets intresse för det individuellas utseende och kan vara en viktig historisk och psykologisk källa för kunskapen om människans bild av sig själv och världen. De tidigaste individualiserade porträtten i västerländsk konst möter man under antiken. Medan den äldre medeltiden knappast hade intresse för porträttkonst började man under gotiken att, med allt större anspråk på plats och betydelse, inom kultbildens ramar avbilda även t.ex. donatorn och upphovsmannen. Den moderna porträttkonsten utvecklas med 1500-1600-talens psykologiskt inträngande porträtt och självporträtt, ibland även karikatyrmässiga, där människans motsägelsefulla bild och självbild gestaltas".*

BILDER

ANSIKTET/PORTRÄTTET

Jag tecknar och broderar ansikten fritt och intuitivt. Mina ansiktsdrag är ofta med, efter många självporträtt framför spegel sitter de i handens rörelse. Känslan i bilden är det viktigaste, inte likheten. Vem det är spelar ingen roll. Porträttet är en symbol för en människa, den yttre och inre personen. Det är en ingång till berättelserna, minnena och drömmarna. Genom att spegla sig själv i ansiktena bjuds man in till ett samtal. Man möter en annan människa i det tysta. En inre kommunikation väcker känslor och associationer. Olika porträtt berättar om olika sidor av jaget, om olika händelser och skeenden. Berättelserna kommer till i mötet med betraktaren. Att göra porträtt är mitt sätt att berätta.

RUMSLIGHETEN

Parallellt med porträtten har jag provat att göra miljöer, rum till ansiktena. Dels jobbade jag med rumsligheten och ansiktet för sig, dels jobbade jag med att gestalta en rumslighet i porträttet. Det blev höga berg, ensamma hus, ett rum.

Jag började se rumsligheten i en form, i en yta. Ett skrynkligt tyg, en liten färgskiftning eller en tunn linje kan ge känsla av rum. Rumsligheten bidrar till berättandet, det blir fler ingångar.

MATERIALEN

Jag föredrar billiga, enkla material. Allt ska vara skissmaterial för mig, skissandets frihet och spontanitet ska tillåtas av materialen. Jag använder skissblock i varierande storlekar, i olika vita nyanser och med skiftande gräng. Gamla lakan, fläckiga välanvända linnedukar och loppistyger kompletteras med nya enkla bomullstyger. Pappret och tyget ska vara en yta att göra en bild på.

Jag tecknar med stiftpenna, flytande tusch och textilfärg. Broderar gör jag med färdigfärgade moulinégarner. Stiftpennan och broderiet gör skrapa linjer, tuschen och textilfärgen är diffusare. Allt är en del av samma helhet.

Genom att skifta mellan tyget och papperet håller jag igång flödet i arbetet. Blandar långsamma stygn och snabba blyertslinjer, hittar en arbetsrytm.

Det är mjukt och det är krispigt. Ytorna påverkar uttrycket i bilden. Skiftningen i ytor och linjer blir en del av berättandet.

DET SVARTVITA

Min bildvärld utspelar sig i det svartvita, gråvita, blåvita. Skissboken sätter tonen, mötet mellan grafit och papper. Jag använder mig av valörer, färgskiftningar och färgtoner. Röda inslag är återkommande komplement till det svartvita, det blir en färgklick som förhöjer, betonar eller bryter av.

DET SKISSARTADE

Att skissa är min arbetsmetod. Jag testar och lägger åt sidan, utan fokus på slutresultatet. Det är direkt och ärligt. Jag strävar efter öppenhet, att våga klippa i bilderna eller måla över dom. Tyg får vara skrynkligt, kanter ofållade och papper ramas inte in.

Råheten finns kvar.

Det får vara fragmentariskt. Något kommer till och något tas bort. Ett föränderligt flöde. Det finns inget definitivt slut.

PROCESSEN

Fantasin och idéerna kommer när händerna jobbar. Jag tecknar med en stiftpenna i ett skissblock. Stiftet möter pappersytan och handens rörelser skapar linjer. Pennan arbetar snabbt i handen. Linjer och streck formas snart till ett ansikte. Två ögon, en näsa och en mun. Bakgrunden är tom, en vit yta. Jag tecknar flera bilder i ett svep, ansikte efter ansikte. Det får bli som det blir. Ansiktet sitter i händerna. Jag blundar och ritar ett ansikte. Det blir snett, håret hamnar för långt till höger, men det blir ändå ett ansikte. Jag vänder blad. Nästa teckning gör jag med pensel och flytande tusch. Torr krispighet byts ut mot flytande mjukhet. Linjerna blir annorlunda fastän handens rörelser är de samma. Penseln doppas rakt ner i tuschburken, det blir tjocka svartblå streck på pappret. För att få ljusare nyanser doppas jag penseln i vatten. Tuschen kan vara svår att kontrollera, det tycker jag om. Det finns en slump som gör det möjliggör ett friare resultat.

Tuschen byts mot textilfärg och pappret mot tyg. Arbetsmetoden är i stort sätt den samma. Ibland blöter jag hela tyget innan jag målar, då blir det en flytande akvarell-känsla. För det mesta börjar jag måla på torrt tyg. Stora och små penslar ligger utspridda runt mig där jag arbetar på golvet. Jag jobbar nästan alltid på golvet. Det är kladdigt och mina händer blir kolsvarta. Jag smetar ut färgerna med händerna. När jag är klar tar jag tyget och sköljer ur färgen. Vattnet gör det svarta till en gråskala. Vissa partier förblir tydliga, medan andra nästan försvinner helt. Ju torrare färg, desto mer blir kvar. Jag upprepar proceduren flera gånger innan bilden är klar. Målar, tvättar, torkar och målar igen. Jag tycker om det som händer när färgen sköljs ur. Dels det som händer med bilden, dels vad som sker i processen. För varje nytt lager med färg jobbar jag mig längre in i bilden. Jag saktar ner. Jobbar mer med bilden än vad jag hade gjort annars. Vågar kanske mer? Tvätten gör motivet mjukt och suddigt, på ett sätt som jag har svårt att göra medvetet. Slumpen tar bort delar som jag annars skulle behålla, betonar sånt jag inte skulle betona.

Jag broderar. Tråden möter tyget. Stygn för stygn låter jag handen bygga en bild på den tomma ytan. Stygnens linjer ska vara sina egna, inte pennans. Det är ett annat tempo, bilden växer sakta fram. Jag broderar så snabbt jag kan, men stygnens långsamhet kräver tålamod, och den tomma ytan kräver sinnesnärvaro. I det långsamma hinner jag landa i processen. Tankarna får vila, blicken och handen tar över.

Med saxen klipper jag i tyget. Porträttet frigörs från bakgrunden. Inramningen bryts, det som var ett fyrkantigt tyg blir till flera bitar i olika former. De utklippta bitarna nålas upp på väggen. Jag nålar ihop bilder med varandra, provar och ändrar, innan jag bestämmer mig och sammanfogar. Det är fragmentariskt, känslan och intuitionen får styra sammansättningarna.

Jag provar montering. Hänger bilderna nära och långt isär, luftigt. Det täta myllret av bilder berättar på ett annat sätt än den ensamma bilden en bit bort. Jag tilltalas av båda. I det täta rör sig blicken mellan bilderna, läser ihop dom med varandra. Hittar mönster. I den ensamma bilden får blicken vila. Utrymmet och luftigheten tillför extra tystnad. Rum för eftertanke. Det luftiga behövs. Jag grupperar, parar ihop bilder med varandra. Hänger högt upp och långt ner, använder hela väggen. Väggen blir som ett rum.

AVSLUT

Tiden som är nu handlar om att ta ett steg ut ur processen. Samla ihop material, och samla ihop tankar. Se arbetet med nya ögon, hitta nya riktningar. Jag har hittat en arbetsmetod som är fri och öppen, som inbjuder till fortsättning. Det här är inget avslut, utan ett stopp på vägen.

KONSTNÄRER/UTBLICK

Marlene Dumas

Jag inspireras av den envetna upprepningen. Allvaret i bilderna, det starka uttrycket, enkelheten. Den kladdiga, rinniga oprecisa färgen lyckas bli så exakt. Med små medel lyckas hon kapsla in en hel berättelse. Ej tillrättalagt, ärligt.

Egon Schiele

De krispiga linjernas styrka, färgskalan. Känslan i bilderna. Undersökandet av jaget, utan att försköna. Känslan av snabbhet, det skissartade.

Helene Schjerfbeck

Ansiktet i upplösning.

TACK TILL

Karin Steihaug, Eva Dahlin, Magnus Haglund, övriga
lärare som hjälpt mig, skolkamrater, familj och vänner.

REFERENSER OCH LITTERATUR

Dumas, M., Bloom, B., Boogerd, D.V.D. & Casadio, M. (1999). *Marlene Dumas*. London: Phaidon.

Steiner, R. (1992). *Egon Schiele: 1890-1918 : konstnärens midnattssjäl*. Köln: Benedikt Taschen.

Ahtola-Moorhouse, L. & Schjerfbeck, H. (2000). *Och ingen vet hurudan jag är: Helene Schjerfbeck's självporträtt 1878-1945*. Stockholm: Atlantis.

Mjellby konstmuseum(Halmstad) & Peterson, K. (red.) (2008). *Svenska självporträtt: från Zorn till samtid*. Halmstad: Mjellby konstmuseum.

Weimarck, T. (2014). *Porträttkonst. I Nationalencyklopedin*. Tillgänglig: <http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/porträttkonst>